

דבר האידה

תתבונן, תקשיב, תגיב.

השבוע עמדתי במסדרון של התלמוד תורה, וזכיתי להיות עד לרגע מחנך נפלא שלימד אותי כיצד נראה חינוך אמיתי בפועל.

ראיתי כיצד מנהל התלמוד תורה עומד ורואה ילד שהולך עם שקית על הראש. במקום להגיב בחיפזון, עצר לרגע והתבונן. אחר כך ניגש אל הילד בעדינות ושאל בסקרנות אמיתית: "ספר לי, מה אתה עושה עם השקית הזו?"

הילד ענה בשמחה: "אנחנו משחקים סבא וסבתא ושמותי שקית על ראשי כי התחפשתי לסבתא!"

המנהל חיך וכרע לגובה הילד: "וואו, איזה משחק מעניין! אבל אתה יודע מה? בואו נמצא דרך יותר בטוחה להתחפש לסבתא, כי השקית על הראש יכולה להיות מסוכנת. מה דעתך על צעיף או כובע במקום?"

הילד הסכים בהתלהבות, והמנהל עזר לו למצוא אביזרים בטוחים יותר למשחק. בעומדי מן הצד, התרגשתי לראות כיצד מנהל שהוא מחנך אמיתי ניגש לעובדה זו באופן חינוכי מנהיגותי ומעורר השראה.

התבוננות מעמיקה בדרכי חבירו

המחזה הזה הזכיר לי עיקרון יסוד בחינוך ובכל סטואציה חברתית: ראשית כל, צריכים לדעת לנסות להבין את הזולת ואת הגורמים להתנהגותו, לחפש זכות במעשיו ולבדוק מהו טבעו והנהגתו, ואז אז ניתן יהיה להתקדם ולבוא לכלל פשרה.

בעל ה'דברי שאול' מסביר בצורה נפלאה את המעלה הזו:

"מהי המעלה המיוחדת שציינה התורה 'שיכול להלך כנגד רוחו של כל אחד'? האם הכוונה חלילה שידוע להחניף לכל אדם ולדבר עמו כפי מה שהלה רוצה לשמוע, הרי זה השקר המוחלט בעוונותיו הרבים..."

לא, זו לא חנופה או שקר. הדברי שאול ממשיך ומבהיר:

"הפתי, כאשר רואה הוא בחברו דבר שאינו כדרכו, אזי מגנה הוא אותו ומבזהו. אבל האיש המשכיל והנבון, מנסה להבין את הזולת, לחקור ולדרוש מדוע נהג כך, לחפש זכות במעשהו, אולי לפי טבעו והנהגתו ניתן להבין אותו".

ההבדל בין הפתי למשכיל

ההבדל בין אדם פתי לאדם חכם אינו ביכולת האינטלקטואלית, אלא בצרות הגישה הנכונה כלפי הזולת:

הפתי כאשר רואה משהו שלא מובן לו אצל חברו - מיד מגנה ומבזה אותו. הוא מניח לבטח, כי רק דרכו היא הדרך הנכונה היחידה, וכל מי שפועל אחרת הוא בוודאי טועה אורע.

המשכיל והנבון רואה את אותו הדבר - אבל תגובתו שונה לחלוטין. הוא אומר לעצמו: "רגע, בואו ננסה להבין. מדוע הוא נהג כך? אולי יש לזה הסבר? אולי לפי הטבע שלו והמצב שלו זה הגיוני?"

המחנך באותו מסדרון: ראה תופעה חיצונית - ילד עם שקית על הראש, חיפש להבין מה גרם לכך, מה ההקשר, מה היה המשחק. הילד הקטן, הסביר בתום ילדותי את עמדתו וקיבל את עצת המנהל.

תוכחה שמתקבלת

הדברי שאול מסיים בנקודה חשובה במיוחד לחינוך:

"רק לאחר התבוננות מעמיקה, יכול הוא להוכיח את חבירו על מעשהו, לפי דרכו הוא ולפי מהלך שכלו והבנתו, ואז גם התוכחה מתקבלת יותר".

כאן טמון הסוד: תוכחה או ביקורת שמגיעה לאחר הבנה אמיתית של הזולת - מתקבלת! למה? כי האדם מרגיש שהמוכיח באמת מבין אותו, באמת רואה את המצב שלו, ולכן הביקורת נתפסת כבאה ממקום אמיתי ולא מגישה עליונה ושיפוטית.

בחינוך, בשלום בית, בחברות - הסוד הוא לעצור לרגע לפני השיפוט ולשאול: מדוע הוא נוהג כך? מה עובר עליו? מה הטבע שלו? מה ההקשר?

על המחנך לזכור תמיד: לפני התוכחה - ההבנה. לפני הקביעה - ההתבוננות. לפני המסקנה - השאלה. זו דרכו של החכם והנבון.

הפתי - רואה חיצוניות ושופט. המשכיל - חוקר פנימיות ומבין.

וכך בונים חינוך של אמת, חינוך שמרומם את הנפש ולא שובר אותה.

בית שאול ואברהם

פרח אברהם ר"ט

הנפש והחינוך

ע"פ התורה

סודות המנהיג והמחנך

גבוה מי יתיר?

ההנהגה המדינית והמוסרית - בנחת ובהבנה השניה היא, ההנהגה המדינית. "על ההנהגה המדינית לתיקון המצב אמר 'אשר יצא לפניו ואשר יבוא לפניו', לומר שבנחת ניהלם ולא ילך עמהם בכפייה... שבהנהגה זו לפי שעם קשה עורף הם ודרכם לבטא במנהיגיהם, על כן תהיה שמאל דוחה ומימין מקרבת, והוא יצא ויבוא לפניו והם אחריו ילכו מעצמם ולא כמי שאוחז בידו ומוליכו בחזקת היד".

היישום החינוכי המעשי

בעקרונות של תורה ומצוות - המחנך נדרש לעמוד בתקיפות, ללא פשרות.

במידות ודרך ארץ - יש להנהיג ברוך ובנחת, מתוך הבנה והתחשבות.

כוחות המנהיג - הדעת כמנהיג

בספר "עמק המלך" מתאר את כוחו של המנהיג:

"ואומן פדגוג' הוא הדעת המנהיג החסדים והגבורות, כי הוא המחלק שפע לכל, שנאמר: 'ובדעת חדרים ימלאו' וחדר הוא נוטריקון ח'סד דין ר'חמים, ולכן נקרא פדגוג, פירוש מנהיג".

המחנך המוצלח הוא מי שידוע להנהיג את עצמו, לנווט בין חסד, דין ורחמים, ולחלק לכל תלמיד את השפע החינוכי שנפשו זקוקה לו.

המנהיג שאינו נגרר אחר הציבור

הכתב סופר מסביר הגדרה מדויקת של מנהיגות:

"לפעמים בני מדינה מקבלים עליהם מלך אשר על פי יצאו ויבואו, אבל שמם לפניו נימוסים אשר נחקקו על פה חכמיהם וראשיהם, ועד"ז יולכים, ואינו יכול לעשות כרצונו וחפצו רק על פי גדולי העם. אבל לא כן חפץ משה שיהיה מנהיג ישראל, אלא שיוכל לעשות כרצונו... אשר יצא לפניו ולא על פי ציונים אלא אשר יוצאים ואשר יבאים, הוא בעצמו יהיה המבאי והמוציא, ולא לפי הסכמת הדור ומאוי נפשם".

גם בחינוך - המחנך חייב להחזיק חזון ברור ואיתן, ולא להתפתות לרצונות רגעיים או גחמות חיצוניות.

כשמושה רבינו מבקש מהקב"ה למנות מנהיג חדש לעם ישראל אחריו, הוא מתפלל:

"פקד ה' אלקי הרוחות לכל בשר איש על העדה".

רש"י הק' מפרש:

"למה נאמר? אמר לפניו: ריבונו של עולם, גלי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד ואינן דומין זה לזה, מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו".

כאן טמון סוד ההנהגה והחינוך: המנהיג - והמחנך - חייב להכיר את דעתו, רוחו ופנימיותו של כל אחד ואחד, ולהתייחס אליו כחיד ומיוחד. כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות, וכל אחד זקוק ליחס ייחודי.

תכונות דומות גורמות לדעת דומה

האור החיים הקדוש מוסיף ביאור נפלא על בחירת המנהיג:

"שהשבת יתקרב בתכונה לענפיו, וזה ידע ובחן משה. פירוש: ימנה, קל אלקי הרוחות, פירוש, שידוע רוח של כל בשר וגדר תכונתם, תמנה אחד שיהיה טבעו שיהיה בתכונה לכל העדה, שישכים הוא למה שיאמרו הם, ויסיכמו הם למה שיאמרו הוא להם".

המנהיג - וגם המחנך - צריך שתהיה לו שפה משותפת עם עמו ותלמידיו. המפתח להשפעה חינוכית הוא ההתחברות הפנימית והבנת טבעם וצרכיהם של התלמידים.

שני סוגי הנהגות - תקיפות ורכות

הכלי יקר עומד על כך שבפסוקים אלו גנוזות שתי הנהגות שמסר משה ליהושע:

משה מסר ליהושע שני מיני הנהגות.

האחת היא, ההנהגה בתורה ומצוות. - "על ההנהגה שע"פ התורה והמצוה אמר 'אשר יוציאם ואשר יביאם', ויוציאם בעל כרחם משמע... הנהגה לכופם בחזקת היד על התורה ועל העבודה כמו שהיה למשה היכולת עליהם בשתי ידי, כך סמך שתי ידיו על יהושע לומר שבכל כוחו ימשול במ כופם על שמירת התורה, ויוציאם ויביאם בדבר הלכה בכל תוקף ועוז, כי אין שייך בזה לומר שמאל דוחה ומימין מקרבת, כי חלק

התבוננות

במשנת האירה

מי בחר את המנהיג?

לילת שבו הקהילה כמעט התפרקה

זה היה לילה סוער שאף אחד מבני הקהילה לא ישכח. האולם הגדול המהמקולות רמים, פנים מסוגרות ודיונים קדחתניים נערכו בכל פינה. הקהילה הקטנה אך הנערצת עמדה על סף התמוטטות - הכל בגלל השאלה הפשוטה: מי יהיה המנהיג החדש?

שני מועמדים עמדו בתחרות. ר' יעקב - איש מבוגר וחכם, בעל ניסיון רב ונוכחות מלכותית. מולו ר' דוד - צעיר יחסית, בלדר מלא אש ותשוקה לשינוי. כל אחד מהם היה לו תומכים נלהבים, וכל אחד מהם היה בטוח שהוא הבחירה הנכונה.

ר' יעקב הוא מה שאנחנו צריכים! צעק אחד הגבאים. "חכמה, ניסיון, יציבות!" "לא!" השיב בקול רם אחד הצעירים. "ר' דוד הוא העתיד! הוא יביא רוח חדשה לקהילה!"

הקהילה כמרקחה

הימים שלפני ההצבעה היו כמו סיוט. הקהילה התחלקה לשני מחנות עוינים. משפחות שהיו ידידות במשך דורות הפסיקו לדבר זו עם זו. בבית הכנסת הייתה אווירה כבדה ומתוחה. אפילו הילדים הרגישו שמשוהו רע קורה. "אני לא מבין איך זה קרה", אמר ר' מנחם, מוטיקי הקהילה, בקול שבור. "פתאום כולם הפכו לאויבים. וכל זה בגלל מה? בגלל בחירת מנהיג?"

אבל היה עוד משוהו מוזר. בשבועיים האחרונים לפני ההצבעה, משוהו התחיל

להשתנות. אנשים שתמכו בר' יעקב התחילו פתאום להביע ספקות. "אולי ר' דוד באמת הבחירה הנכונה", התחילו לומר. "אולי הקהילה צריכה רוח חדשה". זה לא היה הגיוני. לא היה אירוע דרמטי, לא היה שום דיבור חדש או גילוי מפתיע. פשוט, כמו גל שקט, הדעה הציבורית התחילה לנוע לכיוון אחד.

ההצבעה המפתיעה

בלילה הגדול, כשנספרו הקולות, התוצאה הייתה ברורה: ר' דוד זכה ברוב מוחץ. אבל מה שהיה הכי מפתיע זה שאפילו מתנגדיו החריפים ביותר קיבלו את התוצאה בשלווה מוזרה. האווירה העוינת נמוגה כמו שלג באביב.

"איך זה קרה?" שאלו זה את זה. "איך פתאום כולם הסכימו?"

רב גדול מגיע להכרתה

במועמד ההכרתה החגיגי הגיע אורח כבוד מיוחד - רב גדול, שהיה מוכר בחוכמתו ובהכרתו העמוקה בחסידות. הוא עלה לדבר, והאולם השתתק. מה שהוא אמר שינה את כל הבנתם של האירועים. "חברים יקרים", התחיל הרב בקול רך אך חודר, "אני רוצה לספר לכם מה באמת קרה כאן בחודשים האחרונים."

הוא פתח חומש לפרשת פנחס וקרא: **"יפקד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה".**

"למה", שאל הרב, "משה רבינו אמר דוקא 'אלוקי הרוחות לכל בשר'? למה לא פשוט 'יפקד ה' איש על העדה'?"

הסוד של בחירת מנהיגים

הרב הביא את דברי ה'דגל מחנה אפרים' וקולו התחיל להתרגש: "הדגל מחנה אפרים מגלה לנו סוד נפלא.

משה ביקש מהקב"ה למנות מנהיג שידע להעלות את נשמות הדור. אבל הנקודה המהפכנית היא זו..."

הוא עצר לרגע וסקר את הקהל.

"הקב"ה יודע את שורש נשמתם של כל בני הדור. הוא שולח בכל דור את המנהיג המתאים בדיוק לצרכים הרוחניים של אותו דור. ולכן... - הקול שלו עלה - "אי אפשר שיתמנה ראש על הדור על ידי אדם בלבד! זה חייב להיות על ידי ה' ברוך הוא!"

שקט מוחלט שרר באולם. אנשים התחילו להבין.

הגילוי המדהים

"אתם רואים", המשיך הרב, ועיניו זרחו, "משה לא ביקש 'מלך בידם' כמו שביקש העם בימי שמואל. הוא ביקש 'איש על העדה' - מנהיג שיהיה כלל כל נשמות ישראל של אותו דור."

הוא הביט במועמד הנבחר ואמר: "ר' דוד, אתה לא זכית בגלל הקמפיין שלך. כל הקהל נשמע נושם."

"אתה זכית כי הקב"ה בחר בך להיות המנהיג שהקהילה הזו צריכה בדיוק בזמן הזה. הסחף הפתאומי שהיה לטובתך? זה לא היה מקרה. זה היה יד השמים מכוונת שהיטה את לבות בני הקהילה."

המומנט של ההארה

"ועכשיו אני אגלה לכם עוד משוהו", אמר הרב, וקולו נעשה רגש. "רש"י מסביר שמשה ביקש מנהיג **'שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו'**. הדגל מחנה אפרים

מבאר שזה אומר שהמנהיג יהיה 'כלל דעת של כל ישראל' - הוא יכל בתוכו את כל הנפשות השונות של הקהילה."

החזרה הביתה

כשהערב הסתיים, יצאו בני הקהילה עם הרגשה מוזרה של שלמות. הם הבינו שהיו שותפים למשוהו גדול מהם. הוויכוחים, המתח, ואפילו הכאב שחוו - כל זה היה חלק מתהליך רוחני עמוק שהוביל לבחירת המנהיג הנכון.

"אני מבין עכשיו", אמר ר' מנחם, אותו ווטיק קהילה, ועיניו היו מלאות דמעות. "לא אנחנו בחרנו את ר' דוד. ה' בחר אותנו, ואנחנו היינו השלוחים."

המסר הנצחי

מאותו לילה, הקהילה השתנתה. הם הבינו שבחירת מנהיגים איננה רק עניין פוליטי או אישי. יש בה מימד של קדושה. כשאנו בוחרים מנהיג, אנו צריכים לבקש מהקב"ה שיוכח את לבנו לבחור במי שיוכל באמת להעלות את הדור.

ור' דוד? הפך למנהיג יוצא דופן. לא כי הוא היה מושלם, אלא כי הוא הבין שהתפקיד שלו הוא להיות 'כלל נשמות ישראל' של הקהילה שלו. הוא הכיל את כל הדעות, סבל את כל הטבעים השונים, ובאמת הצליח להעלות את כולם למקום רוחני גבוה יותר.

והקהילה? למדה שלפעמים, מאחורי מה שנראה כמחלוקת ומתח, מסתתרת יד השמים שמכוונת הכל לטובה. ושהמנהיגים האמיתיים לא נולדים - הם נבחרים משמים, בדיוק בזמן הנכון, לדיוק הדור הנכון.

מושקעת [ללא סרטים]. חזותי וכו' בצורה שנכנס עמוק עמוק בלב הבחור

מעדויות הורים ומחנכים

"אין בחור שלא ראה את המצגת ולא השפיע עליה לטובה ביישיבה קטנה" הורים ומחנכים יקרים תנו את המתנה הגדולה ביותר לאנשים שאתם הכי אכפתיים בשבילם

לפרטים והזמנה

התקשרו כעת

להתעדן: 0533131864 מייל: b.a.053316070@gmail.com

לפרטי פרטים, וכדו' **חלק ג': "מוכנים"**. העצמה אישית להיות מוכנים לכל האתגרים עם ארגו כלים להצלחה

חלק ד': "דוממות ההכנה". להרים את הבחור עד השמים, הווי הישיבה, הזכות הגדולה, מובחר הבריאה וכדו' על למעשה עם שיירי רגש להרגיש בעננים שידע שאין בעולם מלאך כמוהו...

המצגת מרכזיים: **חלק א': "המעבר"**. מערך עמוק עם דיונים מקיפים על כל האתגרים הטכניים, הרגשיים, החברתיים, וכדו'

חלק ב': "הגמרא". טעם מתיקות, הכנה, חזרה, מבחנים מפרשים, מה כיצד חווייתית עם מצגת

ומה עם העיקר, **נפש הנער?** האם אנחנו יודעים מה מתחולל פנימה? האם אנחנו מודעים לאתגרים הקשים שעומדים לפניו?

אנחנו בצוות "להתעדן" הפקנו לכם מצגת מיוחדת **"מצגת הכנה לישיבה"**

המצגת בנויה מארבעה חלקים מרכזיים: **חלק א': "המעבר"**. מערך עמוק עם דיונים מקיפים על כל האתגרים הטכניים, הרגשיים, החברתיים, וכדו' מתיקות, הכנה, חזרה, מבחנים מפרשים, מה כיצד

מאידים

תעשית מאידי חינוך

הכנה לישיבה

שומעים דש"ם טובים על איך.

אין הוא יסדרת?

אחרי הכל אנחנו יודעים שזה המעבר הכי גדול בחיים [ילד בן 13 בכזה אתגר גדול, נכון אותו כמו שמכינים בחור לחתונה]

והישיבה ... הרי צריכה להיקרא ישיבה ... מיד, סדרים ארוכים... הספקים... תחרות ... משגיחים ... חברים ... וכדו' בגדים, ספרים, הכל קנינו דאגנו הטופ שבטופ.

אחרי הכל זה באמת אתגר מושי החמוד מהת"ת

מוישי נכנס לישיבה קטנה, איזה תרגשות ושמחה, אה ב"ה שהגענו לרגע הגדול, מושי עלה עוד שלב בחיים, הרי לא כולם זוכים ... האמא והאבא מלווים אותו עם דמעות רותחות, עם מזווה חדשה, שקית מלאה עם שוקולדים ברכות ואיחולים, ועם כל הלב הרוותח שרק שיין הם לא יכולים לעצור את הדמעות, ב"ה מצאנו ישיבה טובה ב"ה אנחנו

לפרסום הבשורה שלכם במדור 'מאידים' התקשרו ל: 058-3274859

י"ל ע"י מפעל האירה' בראשות המחנך הרב אלחנן רייזמן - לקבלת העלות, תגובות, הארות נא לשלוח מייל: m025667066@gmail.com

טלפון: 058-3274859

אתר: ahira.org

info@ahira.org 7:02-566-7066 דוא"ר

האירה
להאיר לכל אחד